СВОБОДА
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 93. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 23 квітня, 1930. VOL. XXXVIII. No. 93. Jersey City, N. J., Wednesday, April 23, 1930. THREE CENTS.

В ОГАЙСЬКІЙ ТЮРМІ ЗГОРІЛО 300 ВЯЗНІВ

КАЖУТЬ, ЩО САМІ ВЯЗНІ ПІДПАЛИЛИ ТЮРМУ, ЩОБИ МАТИ НАГОДУ ДО ВТЕЧІ. ТЮРМА, ЯКА ПОВИННА МІСТИТИ 1.500 ВЯЗНІВ, МІСТИТЬ ТЕПЕР 4,300 ОСІБ.

КОЛОМБОС (Огайо). — Огайська стейтова тюрма перемінилася нічю з понеділка на второк у чисте пекло. В кількох місцях вибух огонь, який обхопив вязничні келії, а сторожі не випускали вязнів, бо не було приказу. Це й було причиною великої трагедії. Жертвою огневої катастрофи впали 300 вязнів, які згоріли до тла. А город вязниці був заповнений цілу ніч раненими, котрим норски перевязували рани. Як причину огню подають підпал з боку самих вязнів. Та всі згідно твердять, що в тюрмі відносини були дуже погані, бо її завалено аж 4,300 вязнями, а там не було місця на більше як 1.500 осіб.

НАЙГІРША ТЮРМА.

НЮ ЙОРК. — „Ди Гендбук оф Америкен Прізонс енд Реформаторіс оф 1929" подає, що Стейтова Огайська Тюрма була побудована ще й 1815 році та що вона має величезні недостачі й являється найгіршою з усіх американських вязниць.

ДВІ ПЕРШОМАЙСЬКІ ПАРАДИ.

НЮ ЙОРК. — Дня 1-го травня буде Ню Йорк свідком двох великих парад, які скупчаться на Юніон Сквер. Поліційний комішенер Гвейлен заявив, що першу параду влаштовують ветерани. Зачнеться вона о годині 9.30 рано й триватиме до 2 год. пополудні. Знов о 3-тій годині відбудеться комуністична парада. Ця парада триватиме до години 4.45 пополудні. Обі паради одержать поліційну охорону.

Гвейлен заявив комуністам, що поліція зізволить їм завжди на паради, якщо будуть придержуватися порядку й заховуватися так, як цього вимагають закони.

ЗАСУДИЛИ КОМУНІСТИЧНИХ ЛІДЕРІВ.

НЮ ЙОРК. — За демонстративний похід комуністів в дні 6. березня засудив суд комуністичного лідера Вилієма Фостера й трох його товаришів на вязничну кару від 6 місяців до трох літ. Покарано їх за те, що мимо поліційного заказу взивали до походу на Сіті Гол.

ГВЕЙЛЕН ТАКИ УСТУПАЄ.

НЮ ЙОРК. — Далі ходять слухи, що поліційний комішенер Гвейлен таки уступає. Дня 6-го травня влаштовують у його честь величавий бенкет, на якім головним бесідником буде мейор Вокер. Мейор подякує Гвейленови за службу, але заявить, що не хоче його довше фінансово кривдити. Значить, Гвейлен відійде назад до Венемейкера на головного менаджера, де побиратиме втроє більшу платню як на становищі поліційного комішенера.

Та кажуть, що платня тут не входить у рахубу. Вокер має не злюбити Гвейлена, бо його імя почало надто часто появлятися по газетах, а кажуть, що Вокер воліє бачити в часописах радше своє власне імя як свого комішенера.

УХВАЛИЛИ ГИМН.

ВАШИНГТОН. — Вкінці таки ухвалено з боку палати послів узнати „Стар Спенглед Беннер" національним гимном. Але це наступило доперва по трикратнім відкиненню.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ ПАРКЕРА РОСТЕ.

ВАШИНГТОН. — Опозиція Федерації Праці і муринських організацій, звернена проти номінації Джана Паркера з Норт Каролайни членом Найвищого Суду, таки своє зробила. Сенатський судейський комітет відкинув пропозицію президента Гувера на номінацію Паркера. Президент обстоює далі свою пропозицію. Але думають, що Паркер попросить президента, щоби її відкликав. Інакше розіграється в сенаті з того приводу завзята боротьба.

$30,000 ЗА ОДНУ СПРАВУ.

ВАШИНГТОН. — Найвищий Суд ухвалив виплатити Чарлзови Гюзови $30,000 як заплату за полагоду спору, звязаного з відпливом води з Шикагоського озера.

НАЙБІЛЬША ГРЕБЛЯ НА СВІТІ.

ВАШИНГТОН. — Гребля, відома як „Болдер Дем", буде висока 575 стіп. Буде це найбільша гребля на світі, вища 20 стіп від памятника Вашингтона.

ВИБРАЛИ РОЯ ПРЕЗИДЕНТОМ.

ПОРТ О ПРЕНС (Гаїті). — Стейтова Рада вибрала одноголосно тимчасовим президентом Юджіна Роя, згідно з пропозицією Гуверової Комісії, яка розсліджувала відносини на Гаїті. Новий президент урядуватиме до осени, коли то відбудуться правильні вибори.

БОРА ПРОТИ ЧУЖИНЕЦЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Бора заповів у сенаті ширшу відповідь двом визначним заграничним журналістам, котрі критикували американську заграничну політику. Це відноситься до Рене Жеро, редактора з Парижа, і Викгема Стида з Лондону. Обидва ті визначні журналісти мали промови до американських журналістів і заявили, що вони не розуміють американської заграничної політики, бо вона не є ні позитивна ні негативна. Вони казали, що Америка домагалася рівності щодо сили і її одержала, але не хоче перебрати рівности щодо відвічальности.

ЛІТАКИ НЕДАЛЕКОГО МАЙБУТНЬОГО.

Німецький учений Павль Гайлянд заявив, що вже недалекий той час, коли будуть побудовані літаки з ракетними моторами. Ці літаки зможуть долетіти з Берліна до Ню Йорку за 6 або 8 годин. Він говорить, що скорість їх буде виносити до 600 миль на годину. Летітимуть вони на такій висоčині, що спинивши мотор над Нюфондлендом, вони зможуть спуститися на землю в Ню Йорку.

КРАСТИ ВМІВ, А ВЯЗНИЦІ БОЇТЬСЯ.

Як це вже писалось, у Львові арештовано Івана Кубелю за крадіж почтових марок. Недавно підчас переслухання в слідчім уряді у Львові арештований Кубеля так настрашився кари вязниці, яка грозить йому за крадіж, що вискочив з поліційного будинку крізь вікно, щоби закінчити життя. Але він тільки троха потовкся і тепер лежить у лічниці, а потім і так замкнуть його за крадіж.

УМЕР ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД КАРОЮ.

З Вижниці (Буковина) доносять, що арештований за злодійство податковий агент Ойку умер нагло перед своїм переслухуванням. Він украв від свого крайна Манулакія грамофон і один килим, а від вижницького претора машину до писання. В справу заміщаний також перчептор Капрару, але він виїхав кудись і тому неможливо його переслухати. Коби ще не вмер як його побратим і не взяв з собою „тайну" на той світ.

ЩО ВАРТА ІНФОРМАЦІЇ ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ ПРО УКРАЇНЦІВ?

Як відомо, 16. березня українська пластова молодь мала збори, протестуючи в гідний і поважний спосіб проти відібрання пластової домівки й передання її для вжитку москвофілів. Збори відбулися без ніяких ексцесів й авантюр, а поліція явилась тоді, коли пластуни вже і так розходились. Понеділковий „Век Нови" і „Ілюстрований Курер Цодзенни" з Кракова містить сензаційні відомости, що „українські учні хотіли здемолювати Ставропигійський Інститут" і що це тільки тому не сталося, що поліція розігнала їх. Кореспонденти представляють цю демонстрацію як дуже грізне явище, ледви не порівнюють її із нападом Парижан на Бастилію. Демонстрантів нібито було аж 500 у страшних „мазепинках", а між демонстрантами „увіял сен" сенатор Галущинський. Учні обкидували Ставропигійський Інститут камінням, а поліцію привітали страшним свистом і криком. Коли поліція розганяла демонстрантів, то сенатор Галущинський протестував проти цього і т. д. Як це загально відомо, демонстрація мала зовсім інший характер, як це пишуть ці правдомовні польські газети, а сенатор Галущинський взагалі не був між демонстрантами, бо в ту пору працював у „Просвіті" і всі ці інформації є нічим іншим, як продуктом злобної і хоробливої застрашеної уяви газетних репортерів, ласих на сензаційні вісти.

ЛІГА БРИТІЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

В Канаді заснувалася недавно нова політична організація під іменем „Ліга Британських Українців".

Своє відношення до Рідного Краю зазначує Ліга з політичного боку тим, що змагає до того, щоби Велика Україна, на случай розвалу большевизму, стала британійським мандатом на зразок Палестини. А далі старається Ліга організувати акцію в справі примушення Польщі до виконання всіх її зобовязань супроти західноукраїнських земель, як вони зясовані в договорі про права національних меншин.

ГОРЯЧІ ГРОМАДЯНЕ.

Криваві події мали місце в Уніоу да Вікторія (Бразилія) в дні 4. і 5. марта. Між місцевим населенням і поліцією прийшло до поважних заворушень. Погибла від стрілів одна женщина і 16-літний хлопець. Федеральне військо покладо кінець розрухам.

Ціла справа мала підклад політичний, але не загальний, тільки місцевий. Тамошне населення домагалось уступлення префекта. І справді префект уступив. Нарід вислав петицію до президента стану з домаганням усунення місцевого префекта і уряд був зневолений змінити муніціпального шефа. Так родина Амазонів втратила в Уніоу да Вікторія місце серед населення. Префекта усунено, а його місце заступає інший, не з роду Амазонів.

АРЕШТУВАЛИ ВЛОМНИКІВ ДО ПОЧТОВОГО УРЯДУ НА ЗАЛІЗНИЧІМ ДВІРЦІ У ЛЬВОВІ.

Слідчий відділ поліції у Львові арештував усіх вломників до почтового уряду на головнім залізничім двірці у Львові, а рівночасно арештував і всіх тих, що хотіли продавати украдені почтові марки. Як уже відомо, підчас вломy вкрадено марок вартости около 400 тисяч зол. Слідство викрило, що часть марок злодії перевезли для розпродажі до Бродів і Золочева. Торговець Горовіц збіжа з Бродів. Горовіц приїхав у Золочів і там хотів продати часть марок у тютюневій гуртівні емиритованого поручника Кубрихта занятому там Перльмутерові, вартости кількох тисяч зол. за ціну 20 проц. нижчу справжньої вартости. Кубрихт виявив це поліції і Горовіца арештували на залізничім двірці в Краснім. У Львові Горовіц видав головного перекупця краденних марок, у якого змагазиновано ввесь запас. Є це Дан. Гольцман, власник каварні „Монт Блянк" при вул. Рейтана. Гольцман сидів уже 8 літ у вязниці за фальшовання банкнотів й інші злочини. Арештований Гольцман видав решту виконавців вломy. Влом виконали три брати: Йосиф, Володимир і Мариян Бобеля. Їм помагав почтильон Мих. Майхрович. Усіх тих чотирох вломників уже арештовано. Далі арештували ще й перекупнів крадених марок: Айсіга Любліна (блаватний купець), Генрика Наєра та Мойс. Квартнера, трафіканта з Бродів. Поліція відібрала вже почтових марок на около 300,-000 зол., бракує ще на яких 80 тис. зол. Агент Огродник привіз із Бродів марок на яких 4 тис. зол.

ЗА НАМАГАНЕ ВБИВСТВО БАТЬКА.

Львівська поліція арештувала Івана Батюка зі Стоянова, якому закидають намагане вбивство рідного батька. Іван Батюк, як йому закидує обвинувачення, винаймив за 3,000 зол. двох львівських людей (а дав їм 95 зол.), щоби вбили його батька, тому, що батько не хотів йому записати цілого маєтку, 15 моргів.

ЗАЛІЗНИЧА КАТАСТРОФА.

Небувала катастрофа залізнична мала місце недавно на лінії Ріо-Терезополіс (Бразилія). З причини зіпсутих гальм поїзд гнав і на однім скруті вилетіли з шин машина і два пасажирські вози. Погибли на місці 14 осіб, а понад 40 були ранені.

ЖЕРТВЕННІСТЬ НАШИХ СЕЛЯН НА „РІДНУ ШКОЛУ".

Потреба рідного шкільництва заставляє навіть зовсім звичайних щирих людей принести для „Рідної Школи" нераз і поважні жертви. В останньому часі жертвували для „Рідної Школи" громадяне з Космача Дмитро Лендюк, Семен Кушнірчук, Параска й Микола Книшук і Василь Іванчук пів-моргові парцелі під будинки для шкіл „Рідної Школи".

Основано в тому селі 5 народних шкіл (збірні лекції девятковою системою), а то у частинах „Ставник", „Рушори", „Космач село", „Медвеже" і „Плауц" (разом 118 дітей).

Для двох перших шкіл будуються окремі будинки, бо громадяне Космача хотять мати свої повноправні школи. На третій будинок на „Плауц" вже звезено матеріял. Даровані парцелі мають вартість 2,000 золотих, а будинки при даровій праці і численних матеріялах будуть коштувати 8,000 зол. готівкою. Йдучи на зустріч тим сміливим поривам нашої прекрасної Гуцульщини, ухвалила Головна Управа „Рідної Школи" уділити свому Кружкові в Космачі 1,000 зол. на докінчення будинків.

На днях дозволила Кураторія Л. Ш. О. перемінити „збірні лекції" в Березові нижньому в Печеніжинщині на повноправну народню школу.

СТШІБРНИ МАЄ КЛОПІТ.

У Чехословаччині є бувший посол і бувший міністер Стшібрни, який так довго лiзнув і цінив Масарика, доки сам був при владі. Колиж його усунули від усяких високих урядів і позбавили впливу, цей амбіціонер виступив з партії народних соціялістів і створив карикатурну партію „славянських соціялістів" (?!) та почав гостро атакувати Масарика і всі уряди. Але його противники підставили йому ногу і подали на нього до суду скаргу, яка стала для Стшібрного великим скандалом. Виявилося, що цей бувший міністер і „освободитель", видаючи свою газету, майже 400 разів допустився злочину обману, вимушення та підкупства. Його редакція вимушувала грошеві суми в ріжних осіб, яким грозила скандальними ревеляціями, в асекураційних товариствах та у фірмі шевського Форда Баті. Здобувши таким способом гроші, цей амбіціонер робив собі газетою рекляму, щоби знову здобути посольський мандат.

МОСКВА ЗАСУДИЛА ДО ВЯЗНИЦІ УКРАЇНСЬКИХ ПАТРІОТІВ

КОМУНІСТИ ВЯЗНЯТЬ УКРАЇНЦІВ ЗА ПРАГНЕННЯ ДО СТВОРЕННЯ СОБОРНОЇ І САМОСТІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ РЕПУБЛІКИ.

ХАРКІВ (Україна). — **Закінчилася судова розправа над українськими вченими та культурними діячами, яких большевики обвинувачували в „контр-революції на Україні". Головні обжаловані: бувший віце-президент Української Академії Наук Сергій Єфремов, бувший премієр-міністер уряду Української Народної Республики в 1919 році В. Чеховський та бувший міністер справ закордонних тогож уряду А. Ніковський засуджені на 10 років до вязниці кождий.**

26 інших обвинувачених засуджено до вязниці на час від трох до восьмох років кождий. Загальна вязнична кара для всіх виносить 123 роки. Семеро оскаржених вислано за межі України, а девятеро звільнено від кари й поставлено під догляд поліції. Життя для головних обвинувачених вратовано лише тим, що вони „покаялися в своїй вині" й прирікали далі служити радянській владі.

КІНЕЦЬ ЛОНДОНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ЛОНДОН (Англія). — **У вівторок, 22. квітня, в Сенджемській палаті підписано останній протокол морської конференції. Перші підписали цей протокол делегати від Америки на чолі з секретарем Стимсоном. Лише три держави: Америка, Англія та Японія зобовязуються обмежити розбудову своїх фльот, а Франція та Італія залишають за собою право будувати свої воєнні фльоти в розмірах, які вони признають для себе потрібними.**

Франція та Італія розпічнуть тепер переговори між собою в справі обмеження розбудови своїх фльот на Середземному морі й коли вони до чогось позитивного договоряться, то тоді має бути скликана знову морська конференція пятьох держав, щоби на ній полагодити вимоги пятьох держав.

ФРАНЦІЯ БУДУЄ ВЕЛИЧЕЗНИЙ КРУЖЛЯК.

ЛОНДОН (Англія). — **Тут стало відомо, що Франція негайно приступає до будови нового великанського кружляка на 27,000 тон поємности. Це має бути найбільший у світі кружляк, який буде перевищувати своєю боєздатністю навіть ті кружляки, які тепер побудувала Німеччина й котрі вважаються чудом военно-морського будівництва.**

Кажуть, що Францію спонукала до цього німецька будівельна програма воєнної фльоти, яку недавно затвердив райхстаг. Новий французький кружляк має коштувати 20 міліонів долярів. Будування його триватиме три роки.

ОПОЗИЦІЯ ПРОТИ МЕК ДОНЕЛДА.

БІРМІНГЕМ (Англія). — **На зїзді Незалежної Робітничої Партії, який тепер тут відбувається, ухвалено резолюцію проти політики уряду Мек Донелда. Це рішення партії треба вважати дуже небезпечним для становища уряду Мек Донелда, бо тепер він може бути легко повалений.**

МАГОМЕДАНЕ ПРОТИ ГАНДІ.

БОМБЕЙ (Індія). — **Не зважаючи на заклик Ганді, щоби боротьба з англійським пануванням переводилася мирним способом, по всій Індії прийшло до кривавих заворушень, в яких зі сторони Англії брали участь війська. Місцями повстанці Індуси добре узброєні й робили сильний опір.**

Магомед Якуб заявив в імени всіх обєднаних Індусів магомедан, що вони є проти підтримки сторонників Ганді в їх боротьбі з Великою Британією. Він говорить, що Індуси не магомедани хочуть установити своє панування над меншістю Індусів магомедан, які вважають, що англійська адміністрація забезпечує їх від переслідування більшости.

КРІВАВА КОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ.

ЛЯЙПЦІҐ (Німеччина). — **Німецька ліга комуністичної молоді скликала масове віче своїх членів зі всієї Німеччини до Ляйпціґа. На це віче з усіх сторін Німеччини приїхала комуністична молодь спеціяльними троками та по залізницях. Зібралося на віче яких 15 до 20 тисяч учасників.**

Підчас демонстрації дійшло до сутички з поліцією, в наслідок чого двох поліційних офіцирів та одного комуніста вбито. Тепер поліція по всій країні спиняє тяrарові авта з комуністичною молоддю, яка вертається з Ляйпціґу. Коли знаходять у кого зброю, то зараз арештують.

РІЧНИЦЯ ЗАСНОВАННЯ РИМУ.

РИМ (Італія). — **Урочисто відсвятковано 2,653-ту річницю заснования Риму. Річницю цю уряд відзначив заснованням нових шкіл, заложенням нових парків, робітничих домів та росночаттям нових археольоґічних розкопів для студій історії Риму та Італії.**

САРАНА ПОШИРЮЄТЬСЯ ДАЛІ.

КАЇРО (Єгипет). — **Не зважаючи на заспокоюючі повідомлення египетського уряду, що боротьба зі сараною проводиться успішно, треба сказати, що ввесь Єгипет та ближчі до цього держави стоять під загрозою нової навали молодої сарани. В той час, як стару сарану нищать усіми можливими засобами, вона встигла зложити біліони яєчок, з яких скоро виведеться молода сарана ще в більших розмірах.**

Тепер маси сарани купчаться на синайському півострові, де з нею провадить боротьбу армія, поліція та маси спеціяльно для цього змобілізованих людей.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КНИЖНИКИ І ФАРИСЕЇ

Біля образу воскресшого Христа помістив „Американский Русскій Вестнік" Великодне послание епископа Такача, в якім подибуємо такі знаменні слова, що „ВІРНІСТЬ СИЛЬНІША ЯК ЗРАДА". Разом з тим читаємо там ще й такі до Воскресения підходячі заключення: „І замовчить ненависть. І поганьбиться лицеміріє".

Переглядаємо часопис далі, в тім переконанню, що певно ціле великодне число зредаговане в подібнім дусі згідно з тим, що християнський світ звик звязувати з Христовим воскресенням. Переглядаємо отже картку за карткою, бо раді би почути від наших Закарпатських Братів, щоби хоч в той один день „замовкла ненависть", ненависть брата до брата. І тому з великим зацікавленням беремося читати редакторське „РОЗВАЖАНІЄ" — отця редактора. І дочитуємося там до того, як то Закарпатський Юда Іскаріотський о. Волошин „украйнофіл і чехофіл, запродав Чехам свій русский нарід принявши від них великий маеток." Про найвизначнішого священика з цілої Закарпатської України, редактора, автора численних книжок, крилошанина капітули, пишуть, що він „при асистенції Украинцев, в братском плащі, с полуем передал наш народ ческим катам, чтоби его мучілі і народно убілі."

Юда Іскаріотський пізнав свій гріх, „что запродав кров неповинную, вернулся ко фарисейом і кніжнікам, верг їм ціну крови, пішол і удавился. „Але, пише „Амер. Русскій Вестнік", Юди „Карпаторусского народа" не поправилися і грошей не звернули. І хто є більшим грішником, питає тасама газета: Юда Іскаріотський чи Юди „карпаторусского народа." Іншими словами: Знайте з Воскресенням Христовим вірні й побожні читачі, що „Вікраїнець" о. Волошин є гіршим як Юда Іскаріотський, котрий запродав Христа, якого воскресення святкуємо.

„Амер. Русскій Вестнік" достосувався мабуть до епископового послания про вірність і зраду і напятнував в той спосіб діяльність найкращого священика, якого колинебудь видала Закарпатська Україна. А потім накинувся і на ввесь український рух на Закарпаттю. Отець редактор страшенно бідкаючися над нещасною долею поневоленого народа на Закарпаттю, пише, що „Чехи при помощі і перфідії Чехунов, Украинцев і украйнофілов звалили тяжкий крест на рамена карпато-русского народа, под котором упадает." Українців зачислено до біблійних книжників і фарисеїв і напятновано їх чеськими запроданцями. В той спосіб повитав „Амер. Русскій Вестнік" сьогорічний Великдень, себто „Сей день егоже сотворил Господь да возрадуемся і возвеселімся в онь".

Прочитавши це, насуваються нам слова нашого генія Шевченка з його пророчистим „Помагайте, недолюдки, матір катувати".

РІК ВИТОВТА ВЕЛИКОГО.

(Надіслане з Литви).

Національне відродження кожного народу начинається все зі стремлінь воскресити або відновити духа минулого. „З минулого хай черпають сини твої силу на будуче". В тих кількох словах литовського національного гимну висказана думка, що знаходить приміненя майже у всіх народів, бо лиш той народ зрозуміє свої завдання, що вміє шанувати й оцінювати своє минуле.

Культ для минулого був все в литовському народі вельми шанованим. Якби не було того культу для минулого, не булоб тепер самостійного литовського народу. Славне минуле додавало Литовцям в тяжкі роки гнету і насиля надій на краще будуче й одушевляло і загрівало їх до дальшої боротьби. За тут ідею лягли теж перші борці за відродження литовського народа нашої доби. До наймаркантніших історичних постатей Литви належить безперечно Витовт Великий, від якого смерти минає цього року 500 літ. Тому теж литовський нарід готовиться віддати належні почести своєму великому національному героєві. В Ковні зорганізовано центральний комітет для вшанування памяти Витовта. По всій Литві і взагалі по всіх землях, де лише живуть Литовці закладають місцеві комітети з тоюж самою ціллю. Також Литовці, що живуть в Америці беруть живу участь в організованні Витовтових товариств. З усіх усюдів надходять щедрі пожертви на будову монументального памятника Витовтови. В Ковні має станути величезний музей імени Витовта. Оголошено конкурси на літературні твори з епохи Витовта, а в місяці вересні відбудеться в Ковні величезне свято, де тисячі Литовців мають звеличати своєю присутністю память того історичного великого князя. Крім цього плянується теж цілий ряд інших торжеств по цілій Литві. В чому лежить значіння Витовта для литовської держави? Під його пануванням литовська держава осягнула вершок своєї могутности. Границі тодішнього литовського князівства простягались від Балтійського до Чорного моря і підходили майже під саму Москву. Але не тільки величезні простори, які вдалось Витовтови захопити в свої руки являються причиною того, що його фігура (постать) остала живою в памяти литовського народа. Причиною цього була та геніяльність, з якою він за час свого життя зумів управляти тими просторами та вмів погодити інтереси поодиноких народів, а тому теж і Українців, що входили в склад тодішньої литовської держави. У Витовті бачать Литовці геніяльного полководця, першорядного політика і знаменитого адміністратора. Вони бачать у ньому дальше символ боротьби за національну свободу, як теж за звільнення Литви від чужих впливів. Він за ввесь протяг свого життя вів завзяту боротьбу так за незалежність литовського народу як теж і литовської держави. Боротьба ця була нелегка, бо коли молодий князь вступив на арену життя, литовська держава увійшла вже була в унію з Польщею і польські впливи щораз то сильніще пересякували молоду литовську державу. Він теж поставив собі за ціль визволити свою батьківщину з пут, які накинула литовському народові польсько-литовська унія. Хотів поставити литовську державу як наймогутніщу на Сході Европи. Щоби скріпити значіння литовської держави на Заході, хотів піднести князівство литовське до королівства та себе коронувати королем Литви. В ту справу вмішались Поляки та знищили той плян. Передчасна смерть старого вже князя не дозволила йому перевести в життя всіх задуманих плянів. Йому теж не вдалось раз на все розірвати звязків з Польщею ані знищити унію, що принесло опісля Литві стільки лиха і привело литовську державу до упадку.

Історія все повторюється. І між Литвою Витовта і теперішною литовською державою можна провести певні паралелі. Як тоді так і тепер. Литва мусить вести завзяту боротьбу за свою господарську самовистарчальність і державну незалежність. Як тоді так і нині сусіди важать на литовську державу та на литовську самостійність. Самаж столиця литовської держави Вильно, де лежать тлінні останки великого князя, находиться тепер в руках Поляків. І тому теж не тільки політичні мотиви, але чисто чуттєві, оперті на пошані до свойого великого князя, заставляють сучасне литовське покоління не зрікатись ніяким чином своїх прав до давної столиці Вильна, навпаки наказують йому бути вірним заповітови свого великого князя та докладати всіх зусиль, щоб звільнити Вильно та своїх братів в Виленщині зпід чужого ярма.

Дух Витовта Великого жив і живе все в литовському народі. Їх великий предок показав їм наглядно, що любов до свободи творить чуда. І в пятьсоту річницю литовський нарід черпає сили зі свойого світлого минулого, з доби Витовта Великого. І першою ціллю литовського народу під цю пору являється стремління злучити всі корінно литовські землі в одну литовську державу як теж звільнити тлінні останки свого великого князя, що похований у Вильні, від наруги окупантів.

Ґерутіс.

ЛИТОВСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО В КОВНІ.

Дня 29 березня відбулись в помешканні Союза Литовських Стрільців в Ковні річні збори литовсько-українського Товариства. Предсідник товариства проф. Біржишка зясував в довшому докладі діяльність товариства в минулому році. „Україна" — казав проф. Біржишка — „розшматована на чотири части і по причині тяжкого політичного положення всіх українських земель було тяжко Литовцям ввійти в тісний і безпосередній звязок з українськими представниками на українських територіях". І тому теж Литовсько-Українське Товариство нровило свою діяльність головно на теренах Литви ставлячи собі в першу чергу за ціль затіснення звязків з Українцями, що живуть на Литві, як теж ознакомлення литовського громадянства з історією України та її національно - державними змаганнями. Українське питання знайшло вже завдяки діяльности товариства відповідний відгук серед литовського громадянства. Литовці живо інтересуються долею України. Бажають, щоб Україна була самостійною, не входячи в те, яку державну форму самостійна Україна буде мати. Пропаганда литовсько-українського зближення велась в минулому році так в литовській пресі, по радіо та живим словом. В литовській пресі було поміщено доволі богато статей про Україну, в яких освітлювано принціпіяльні, політичні і культурні питання України. З причин політичного характеру інформацій про працю литовсько-українського товариства не можна було поміщувати в краєвій українській пресі, зате більше в українській пресі за кордоном. Всежтаки дається ствердити, що обопільне заінтересовання зросло а всі виступи Литовців в українській справі знаходили свій належний відгомін серед українського громадянства.

Щож торкається литовсько-української пропаганди по радіо, то в минулому році введено було пів години на місяць присвяченої виключно українській справі, яку використано для відчитів про Україну, для концертів українських пісень і т. п. В минулому році устроєно теж в літі у воєнному музею „день України" на якій складались доклади так Литовців як і Українців, як теж концерт українських пісень і зложено вінець Українцями на могилі незнаного литовського вояка в Ковні.

В цьому теж році литовсько-українське товариство, випустило друком книжку в литовській мові, в якій борці за незалежність України наглядно ілюстрували боротьбу за незалежність України. В слідуючому році задуміє товариство видати ще кілька книжок в литовській мові про Україну, як теж збільшити ті півгодини на радіо.

Дня 5 квітня влаштувало товариство концерт в честь Т. Шевченка, на якому прочитано в литовській і українській мовах відчит і декламації.

Звіт голови товариства стрінули присутні бурливими оплесками. Найліпший доказ, що так праця даного товариства, як теж литовсько-українське зближення знаходять серед литовської суспільности як найприхильніщі відгуки.

По докладі голови приступлено до вибору нової управи, в якої склад увійшли: проф. Вайльоніс, д-р Пурицкіс, проф. Біржишка, п. Давджвардас і п. Бартович. В ревізійну комісію ввійшли: Вайтікунас, Лаврик і Мацюкевіціос.

Ідея творення подібних товариств не є новою. Особливо по війні всі народи, що шукають зближення між собою, творять такі спільні товариства, що мають за завдання звязки поміж поодинокими приязними народами затіснити і поглибити. Від енергії управи даних товариств залежить в першу чергу успіх даної праці. І коли ми приглянемось праці литовсько-українського товариства, то побачимо, що це товариство може дійсно похвалитись великими успіхами зі своєї праці в такому короткому часі своєї діяльности. Заслуга тут так поодиноких членів управи, як теж зрозуміння у цілого литовського громадянства, в якому відживає традиція спільної литовсько-української боротьби о незалежність обох країн.

С.

Д-р Остап Грицай.

НАТАЛЯ КОБРИНСЬКА.

В перше десятьліття її смерти
(22. I. 1920—22. I. 1930).

(6)

Одначе, коли тут заслугою Кобринської лишається те, що вона як-не-як, менш чи більш артистично й переконуючо, сказала на відгук нових життєвих течій у гнилій буденщині галицького попівства, то оповідання „Пан суддя" це одно з її найслабших оповідань. І тут маємо відому нам уже форму ретроспективного пережиття, отже форму спомину, по собі прегарну в сюжетах глибоко чуттєвого, ліричного характеру, але менше підхожу там, де вага даного пережиття домагається в його розмальованню безпосередної теперішности, а з цим і безпосередної характеристики героя, а не посередно, дорогою спомину, який завжди елем[illegible]вісного пер[illegible] Ми вже бачили при розборі оповідання „Пані Шумінська", як видатно момент ретроспективної форми пережиття ослабив тут і малюнок старої попаді і її дієвих партнерів, розсолоджуючи ліричними настроями здорову гострість критичної думки авторки. Але ще відємніше зазначується ця форма в оповіданню про суддю. І цей герой Кобринської розгадує своє життя, починаючи від дитинних літ, сидячи самотою в хаті при печі, в якому горить благодатний вогонь. Правда, можна сумніватися, чи людина, сидячи собі так коло вогню, в силі робити такий вичерпуючий і довжезний обрахунок совісти з цілого життя, як наш пан суддя. Хто знає нпр. французьку літературу, яка саме пребагата малюнками таких самотних хвилин людини у спомині про давно минуле, той знає, що французький оповідач — а вони прегарні оповідачі ті Французи! — підбирає змістом такого спомину з правила **якусь одну,** гостро своєрідну подію. І власне та одна, дивна подія лишається читачеві в памяти на завжди. І розмалює вам французький оповідач і найчуднішу подію з усіми тонкостями високо артистичної розрібки иноді на 2 або 3-ох сторінках! Таким майстром коротенького, але важливого малюнку є нпр. між найновішими письменниками Франції **Ф. Карко** (Carco). Не більше, як півтори сторінки формату малої вісімки потребує він на те, щоб в ескізику „Venus de carrefours" (Венера розстаїв) змалювати вам потрясаючу картину продажнього кохання у великому місті (вид. Bibliotheque Rhombus, Vienne, ст. 75/76). Але французький оповідач числиться зі словами, як жид з грішми. Його речення такі — на перекір своїй позірній легкости і простоті — вичислені, достроєні до себе і до цілости та всесторонно обдумані, як і позірна своєю простотою елеґантність паризької красуні. І може саме тому він, коли говорить про славянських оповідачів, зараз підкреслює з доганою „їх надзвичайний нахил до балакучости" (leur extraordinaire amour des mots). І це здебільшого правда. Возьмім тільки оповідання Кобринської. Її нарис про пана суддю довгий на 20 сторінок великої вісімки. Це як на оповідання — значний розмір. А що є його змістом? Ну, те, що суддя, розважаючи своє життя, зраджує нам, що в наслідок поганих матеріяльних злиднів він став — хабарником. І то хабарником просто злочинним, „бо—каже авторка — ходило о сирітський ґрунт. Четверо дітей, сиріт, мало до нього право. Хитрий жид уложився з опікуном догідно о купно ґрунту. Ходило лиш о те, щоб суд (отже наш суддя) пристав на такі услівя. Суд пристав. Ґрунт пішов на ліцитацію. Справа скінчилася, ґрунт купив той, кому він був найдогідніший, діти дістали четверту часть вартости, а суддя вислав жінку до купелів, а старшого сина до школи" (ст. 36). Очевидно, бо „хитрий жид" за те, що пан суддя пристав на покривдження четверо сиріт, дав пану судді щедрого хабаря. І так наш герой, що колись сміло стояв під прапором своїх ідей, граючи великого патріота, тепер відцурався їх, бо вони вводили його в суперечку з обставинами доби; защитник бідних — жив тепер їх кривдою. „І жаль стиснув його серце — кінчить авторка — бо чув, що колиб йому і вернулися молоді літа з давніми бажаннями і любовю до всього, що велике і красне, а він мусівби переходити тісами дороги життя, то жив би як жив — і зістав би тимсамим, чим тепер є..." (ст. 40).

Як бачимо — Кобринська тут знову ставляється зусім по стороні ледачого судді, і ще основніше, ніж в оповіданню про Шумінську, оправдує властиво те, що вона повиннаб з усею рішучістю опрокинути і наклеймувати. Бо так, як там увесь демонізм руйнуючого духа часу являється властиво болючою кривдою для доброї, старої попаді, а вона його пожалування гідною жертвою, так тут злочинний хабарник виходить якоюсь траґічною жертвою „обставин", що приводять його до хабарництва. „Чиж обовязки мужа і батька — питається тут Кобринська — не спочивають зложені законом природи в серцю чоловіка? Чиж міг він дивитися, як його жінка сохла і вянула? Чи міг дати пропасти матері своїх дітей без ратунку?" (ст. 35). Виходить отже, що нема нам чого обурюватися на суддю за зраду ідеалів молодости, за покривдження четверо сиріт, за здоптання писаного й неписаного закона правди й чесноти, бо що те все значить проти того, що суддейша за жидівського хабара змогла виїхати до купелів? Що десь там у світі є ще й так, що люде в найгірших і найскрутніших положеннях ратуються всетаки якось так, що ні не вбивають нікого, ні не ограблюють, ні не продаються за Юдовий гріш нікому навіть тоді, коли перед ними є ділемма: або ратунок або смерть, про це суддя нашого оповідання мабуть не чував, хоч саме він повинен би це знати й памятати. І так несхитно переконаний він про те, що взяти хабар і скривдити чужі діти це просто його обовязок, що почуває — як каже авторка — що „колиб йому вернулися молоді літа", то він лишивсяб таким самим хабарником.

Так і це оповідання Кобринської може нам бути доказом на те, якою небезпекою є для жінки-письменниці природна перевага чуття над інтелектом в неї.

І тому саме тут не подивуємося зовсім, що і цей твір Кобринської — та з більшим правом, ніж „Пані Шумінська" — стрінувся з гострою критикою (Гр. Цеглинського) на яку ця смілива жінка відповіла обороною свойого твору, але мало переконуючою. Як-не-як, а погодитися з таким невмістним виправдуванням хабарника та кривдника чужих дітей нам не можна ніяк, бо виправдувати того суддю значилоб хіба уневажнювати закон суспільної моралі в користь найнікчемнішої безхарактерности і безвольности. І саме в тому тут і ввесь промах авторки, що вона, розмальовуючи обставини, які слабодухів приневолюють ставати хабарниками, не тільки це підкреслює нікчемности слабодухів, їх безвольности та їх пасивности, а навпаки, береться їх оправдувати та й ще ставляти своєрідними героями родинного обовязку! Бо зрештою тема нашого оповідання сама собою не така то дуже відірвана від дійсного життя, як це може на перший погляд здавалосяб. Платня державних службовиків усіх категорій в колишній Австрії — отже і в Галичині — була з давна й аж до війни дуже лиха. Адміністративні службовики в роді судді Кобринської, особливож по провінціях, не вилазили з довгів усе своє життя; брали в крамницях усякого роду харчі, не платячи за них роками; між ґімназійними професорами були хабарники, відомі на ціле місто таксамо, як і між суддями, податковцями і в старостві; вексель і кондикт на пенсії це була просто загальна судьба пересічного австрійського урядовця, а суспензії за хабарництво і легкодушне задовження не належали до ніяких рідкостей. На тлі таких обставин зважився нпр. і наш Іван Франко розмалювати картину страшної корупції в військових кругах в оповіданні **„Для домашнього огнища"**. Отже реальних основ до такого оповідання, як „Пан суддя" Кобринської було аж надто багато, і колиб наша авторка була зважилася вже тоді змалювати свойого героя як жертву перегнилого устрою перегнилої держави, жертву, доведену до злочинности суспільним неладом, а до того жертву, у свідомости якої є почуття всеї глибини і погані цього злочину, то це булаб революційна річ. Особливож, колиб нпр. її герой сам осудив гаразд свій моральний упадок і — скажім — застрілився в тім святім переконанні, що його злочин — це тавро вічної ганьби в його життю. Щойно тоді цей хабарник набравби і в наших очах рисів якоїсь траґічної величі, і ми моглиб спічувати з ним як зі злочинцем, в душі якого іскра відповідальности не зґасла зусім. Але до такого психольоґічного поглиблення Кобринській далеко таксамо, як далеко й самому Франкові до справжньої психольоґії в повісті „Для домашнього огнища", мимоходом кажучи, одній з найслабших між його взагалі невдатними, все дещо карикатурними повістями й романами.

(Дальше буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ШИКАҐО, ІЛЛ.

Похід і протестаційне віче проти „червоного" терору на Україні.

Як уже згадано в „Свободі" з 21. березня, в Шикаґо засновано комітет до влаштовання протестаційного віча проти російського червоного терору на Україні. Комітет складався з людей. Він докладав всіх старань, щоб таке віче відбулося злукою всіх національних сил міста Шикаґа. І по тяжких трудах, як то в нас буває, по скликанню кількох зборів до спільної акції того віча стали оті громади і товариства.

1. Українська гр.-католицька громада з Оклей вул.: о. Ф. Тарнавський, Н. Канюґа і Г. Дявроник.

2. Українська православна громада з Ірі вул.: о. І. Коцан, Н. Пикульський і І. Шмиґельський.

3. Українська гр.-католицька громада з 50 вул. Савт Сайд: о. М. Кузьмак, М. Ґірка і П. Шнеданко.

4. Українська гр.-кат. громада з Вест Пулман: о. Н. Сіменович, п. Борис, п. Мошинський і пані Грабінська.

5. Громада з Ціцеро, Ілл., п. І. Меґас.

6. Гетьманські Січи: д-р І. Смук.

7. Гетьманська Січ, сотня 15: Г. Матвіїв.

8. Український Червоний Хрест: І. Шкраба.

9. Українські Народні Січи (Орґанізація Державного Визволення України — або У. В. О.): І. Лесько, С. Мусійчук.

10. Нар. Січ ім. К. Трильовського: Д. Островський.

11. Хор православної церкви „Боян": І. Мазурик, В. Цимбалистий.

12. Український Клюб: Й. Дичка.

13. Від. 55. Провидіня (тов. ім. М. Шашкевича): п. Н. Гусір.

Відділи Укр. Нар. Союза:

14. Тов. ім. Шевченка, від. 252: І. Скульський.

15. Братство св. Стефана, від. 221: П. Лучків.

16. Братство св. Юрія, від. 379: Г. Ониськів.

17. Братство св. Николая, від. 106: В. Гриньків.

18. Братство св. Петра і Павла, від. 220 (Савт Сайд): П. Жовнірчак.

Відділи Укр. Роб. Союза:

19. Тов. ім. І. Франка, від. 93: Н. Панасюк, Ол. Процик.

20. Братство св. Володимира, від. 102: Я. Оленець.

21. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. Укр. Нар. Помочі: А. Хомич, П. Пастух.

Українсько-Американські Горожанські Клюби.

22. Клюб ч. 1: М. Фтомин.

23. Клюб 32. ворди: І. Баран.

24. Клюб з Елмвуд Парку: С. Пущак.

Крім цих вибрані комітетови: д-р Г. Скеґар, голова; Н. Кирилюк і М. Тимчук.

Разом до віча стало 24 громад і товариств з 40 репрезентантами.

Віче рішено відбути 30 березня з величавим походом, та по причині несподіваних великих снігів відложено до 6 квітня ц. р.

І якраз в цей день відбувся приготований трома тижнями часу, висше згаданими національними силами — **маніфестаційний протест.** Як на щастє нашим національний змаганням, день був погідний, ясний, весняний. Від самого рана панував надзвичайний рух в українській дільниці північної части міста Шикаґо і Вестерн вул. О годині 11. рано, большевики в своїм „гедквортерс" при Шикаґо і Кемпбел вул. мали віче з протестом „проти протесту", а в полудне удалися зі своєю отруйною літературою під наші церкви. Під церквою на Оклей сточилася боротьба з ними до крови, бо наші женщини з панею Сабан на переді виповіли їм війну — розбиваючи їм голови каміннем та дручками.

Розуміється, не обійшлося без того, що одного з наших тяжко ранено, а кільканацять червоних з порозбиваними носами опинились за кратами.

Про се широко писали американські часописи, **хоч мильно, бо не було там в боротьбі 2000 люда, а раптом 20 і не большевики напали на наших, а наші дали їм такого прочуханця, що більше не покажуться в ту місцевість.** Та цю задирку використали американські часописи, які передовими новинками про це писали і це дало спромогу само-оголошенню в кождій американській пресі про наступаючий пополудневий наш протест. Вже без заклику явилося богато поліції, що обставила всі роздоріжжа, ждучи чогось великого. Та нічого не було, бо большевики, діставши доброго хріну, поховалися, та заглядали на похід мовчки зза углів хат.

О год. 1.30 пополудні вже була зібрана 5000 (пятьтисячна) товпа свідомого національного елементу українського. Ціла українська католицька громада з Оклей, ґетьманські Січи, 1 батальон українського 132 полку міліції, ввесь узброєний в карабіни на остро, Українська Банда Пластунів, зібрані були на площі коло своєї церкви, — а знов коло галі школи Шопена (2 бльоки на захід) зібралася українська православна громада, хор „Боян", Народні Січи, громади з околиць, шкільна дітвора (дівчатка в гарних народних строях) і український Червоний Хрест (під командою д. І. Шкраби).

О год. 2. попол. цілий похід з площі церкви католицької, під командою д-ра Смука рушив на захід і злучився з ожидаючими громадами коло школи Шопена. Там злялися всі в оден великий демонстраційний похід. Ішли старі, молоді, діти і жінки. Ішли всі без ріжниці релігійних чи політичних переконань. Ішли католики і православні, гетьманці і демократи, монархісти і републиканці.

Ішли зляті в одну національну ріку самостійности України. Ішли і протестували проти нового червоного московського ката, який своєю кервавою лапою топче нашу рідну Батьківщину, козацьку землю Україну. Повівали американські й українські синьо-жовті стяги, маїлися до ясного сонічка, мерехтіли українські строї дівчаток, а між ними то тут то там високо понад голови видніли таблиці з написами: один великий по українськи: „Большевики нищать українську культуру, розстрілюють селян і учених за їхню любов до України!"; по анґлійськи: "Down with Bolshevistic propaganda, Bolshevism is slavery, Bolshewism is opium for civilization, Bolshevism is death to Ukraine."

Іде похід, мимо довгий, вулицями Вестерн на північ до Волтон, на схід до Робей, на полудне до Шикаґо і на Захід до Кемпбел. Переходить попри большевицький дім, а потім зі звуками національних арій музики всі входять до великої галі Шопена, де має відбутися **друга часть протесту — віче.**

Всі місця галі, всі кутики й алеї заняті. Підноситься куртина і на сцені гремить американський і український гимни, які відограла українська банда пластунів під батутою капітана І. Барабаша.

По такім торжественнім отворенню являється на сцені президія віча й бесідники. Голова одкриває віче коротким вступним словом, поясняючи ціль віча. Взиває, що хто не годиться з цим вічем, хай радше опустить галю, бо колиб опісля зачав які заворушення, то його силоміць випроситься. Покликає секретаря до прочитання всіх громад і товариств, що взяли участь в протесті, та переводить віче по осьтакім порядку:

Перший бесідник о. Ф. Тарнавський свою півгодинну промову поділив на три части. На першім місці підніс незаперечені факти, що Москва все зраджувала і убивала думку нашої самостійности й державности України, як за Хмельницького, Мазепи так і тепер. „Большевики — говорив — завзялися знищити всю культуру, придбану цілими тисячеліттями — головно в нас на Україні. Відбирають і кольонізують Москалями і Жидами наші, кровю предків зляті землі. Ми протестуємо проти всіляких московських большевицьких насильств, проти суду над нашими ученими людьми, які бажають самостійности України. Геть з московськими наймитами з України!" Другу часть бесіди звернув на підле большевицьке нищенне родини й моральне розложення молодого покоління, а в кінці остро напятнував большевицьке поступованне супроти віри на Україні. „Ми — говорив — мусимо запротестувати проти цего, що большевики сягають нам аж глибоко в нашу душу й совість. Ми протестуємо проти терроризму над нашою вірою, якаб вона не була. Віра нам свята. Віра це дар совісти й ніхто не має права її нам відбирати. Кінчу протестом проти терроризму комуністів над вірою!"

Слідуючим бесідником був Американець, майор 132 полку інфантерії, п. Шедвік (Major Chadwick). Говорив 10 мінут та зясував значіння прав національних для націй й війська як національної оборони.

Третий з ряду говорив американський бесідник Нелсон Гювіт (Nelson E. Hewitt), секретар американської орґанізації, що збирає матеріяли й літературу з життя і розвою комунізму так в Росії, як тут. Він в 45-мінутовій промові доказав, що Америка знає кождий крок комуністів. Показав і цитував видання комуністичні тутешні та з самої Москви, а головно цікавими були червоної краски образки (афіші) з Москви, де змальовані ідеї комуни як: вимітування Бога, Христа, віри та нові вимріяні раї на землі. Читав та пояснював ріжні офіціяльні комуністичні рапорти, а закінчив бесіду закликом до невтомимої, неперервної боротьби Українців проти комуни большевизму, в чім поможе Українцям Америка і ввесь цивілізований світ.

Четвертим був один з найкращих американських бесідників, якого досі ми могли чути, а це старенький, сивий Dr. Frederick A. Perry of Detroit, — president of the International Bureau of Intelligence.

Свою промову дав він нам видрукувану, яку вартаби помістити в часописях наших так в американських як і в українських для наших читачів як доказ того, що високо образовані Американці далеко ліпше, ніж ми думаємо, знають нас і нашу історію. Д-р Пері говорив між иншим: „Ви, Українці, показали нам, Американцям, де ми повинні стояти! Ви нам днесь показали, як боротися з комунізмом. Покажуйте далі, а не буде в нас комунізму. Ваша нація боронила віками цілий захід від навали диких монґольських та татарських племен. Вам слушно належиться воля на вашій землі! Я днесь бачив вас, культурних, гарних, бачив порядок вашого походу, бачив ваш синьо-жовтий прапор: синє небо вгорі і золоті жовті ниви на землі. Бережіть цей ваш національний стяг. Не скверніть його! Бороніть свій край, мораль і свою національність! Я гордий, що бачу днесь вашу силу! Бачу, що ви з Богом і з нашим американським прапором. Боріться — вам Бог поможе! Український нарід має право бути вільним! Чомуж він має бути рабом комунізму?!

„Почнім з Шикаґо филю протесту і боротьби проти большевизму і продовжуймо її доти, доки не згине дикий комунізм а зі смертю його не засяє воля України!"

Публика нагороджувала його частими оплесками.

Слідуючим був місцевий бесідник, православний священик о. І. Коцан. В недовгій промові він навів, що Шевченко писав проти таких перевертнів, якими тепер являються таки наші запроданці — наймити большевизму російського. Він говорив: Шевченко пророкував, що переяславська угода провалиться і вона мусить провалитися. Ми мусимо все повторяти слова Шевченка і не позволити, щоб комуна була на нашій Україні, на Запоріжжю, на Хортиці і Великім Лузі. Наші червоні помагають „з матері латану сорочку здіймати!" Помагають кольонізувати Україну, але не поможе ніщо! „Встане Україна, дух волі засвітить і помоляться на волі невольничі діти!"

При кінці промовив коротко ще д-р І. Смук, закликаючи, щоб творити українські військові кадри (міліції), „бо тільки збройною силою здобудемо волю і самостійність України!"

За цим всі з піднесенним рук вгору вислухали резолюцій протесту, як слідує:

His Excellency
Herbert Hoover,
Washington, D. C.

American citizens of Ukrainian descent of Chicago, Ill., in a mass meeting assembled and held on April 6, 1930, appeal to the President of the United States to find means of preventing the arrests and trials of hundreds of Ukrainians intelectuall, the persecution of the Ukrainian orthodox church and persecution of Ukrainians in their effort for independent Ukraine by the present Bolshevic government.

United Ukrainian Societies and Churches of Chicago, Ill.

Dr. H. G. Skehar, president;
Stephen Musiychuk, sec'y.

To the League of Nations,
Geneva, Switherland.

American citizens of Ukrainian descent of Chicago in a mass meeting assembled and held on April 6, 1930, appeal to the League of Nations to find means of preventing the arrests and trials of hundreds of Ukrainian intellectuals, the persecution of the Ukrainian orthodox church, and persecution of Ukrainians in their effort for independent Ukraine by the present Bolshevic government.

United Ukrainian Societies of Chicago, Ill.:

Dr. H. G. Skehar, president;
Stephen Musiychuk, secretary.

Такі самі резолюції вислано до: Senator Copeland, Washington, D. C., і Senator Borah, Washington, D. C.

Осібну резолюцію вислано до: Soviet Ambasador, London, England.

Вкінці заряджено збірку на покриття коштів віча й походу.

Замкнено віче піснями хору „Бояна" під батутою проф. Е. Королишиного: „Не пора Москалеви й Ляхови служить" і „Ще не вмерла Україна".

Д-р Г. Ґ. Скеґар, предсідатель;
Степан Мусійчук, секр. рек.

З МУЗИКИ.

Prydatkevytch in Recital April 27.

Roman Prydatkevytch is to give a violin recital at Town Hall on Sunday afternoon, April 27, accompanied by Victor Ziber. His program is of traditional and conservative sort with the exception of the last number. He plays the Mendelssohn concerto, a Bach sonata for violin and piano, a Kreisler arrangement, Serenade Melancolique by Tschaikowsky, a Habanera by Ravel, a piece by Cecil Burleigh and an arrangement by himself of Theophil Wendt's beautiful Zulu Love Song. This is the conservative list, or perhaps one should say international list. On the National side Mr. Prydatkevytch has four of his own Ukrainian Folk Songs, Tryst with the Wind — Yanitchok (Carpathian), Song of the Shepherd (Podolian-manuscript), The Homeless Cossack and His Steed (XVI century original-manuscript), and Cossack Dance. This program looks very interesting and should attract a large audience.

Mr. Prydatkevytch, in addition to his concert work and composing, teaches in New York and Philadelphia. Some of his violin pieces are published by Edward Schuberth & Company, New York.

("Musical Courier," April 19, 1930).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Збірка на будову нової школи в селі Корманичах, пов. Перемишль.

Збіркою на будову школи в нашім селі занялися: П. Дацко, Н. Карабин і Д. Костик.

Жертви зложили слідуючі: Е. Карабин $50, Н. Карабин $40, П. Дацко $25, Д. Костик $15; по $10: П. Дацко, Т. Гурнік і П. Бойко; по $5: Р. Пацьковська, Е. Глембоцький, З. Глембоцький і П. Шкварок; по $2: Д. Ячник, П. Качмар і С. Качмар; по $1: І. Кінаш, М. Кінаш, Ф. Васильовський; О. Шавала $0.50. Дрібні жертви в фабриці (зібрав П. Дацко) $3. Разом зібрано $195.50.

Просимо инших наших односельчан занятися збіркою на будову школи в рідному селі. Хто хотів би з нами порозумітися, той може писати на одну з поданих нижче адрес.

Paul Dacko
1633 W. 14th Pl., Chicago, Ill.

або

Daniel Kostyk
5428 S. Sawyer Ave.,
Chicago, Ill.

Д. Костик.

ПОНКСТАВН, О.

На Рідну Школу.

П-ні Юлія Кучерова переведа збірку на допомогу Рідній Школі. Жертвували слідуючі: По 50 цнт.: Юлія Кучерова, Юлія Войтович, І. Іванів, Ю. Гусак, Т. Смедяк, П. Гула, М. Господар, Н. Винник, Т. Нановський, Ю. Югане с, І. Сухий; по 35 цнт.: М. Геряк; по 25 цнт.: І. Іванчук, Д. Віценцик, Н. Струбицький, М. Пусь, Й. Тесняк, М. Хайко, М. Мельникович, Стефанія Цицик, В. Ганкевич, С. Тадля. Разом вислано до Обєднання $8.50.

ПЛЯН АЗБУЧНОЇ РЕФОРМИ В БОЛЬШЕВІЇ.

Веселі люде радять большевикам почινати реформу азбуки зі скасовання букви м, як непотрібної, бо мяса нема, муки нема, манної крупи нема; є вправді Москва з мерзавцями, але Москви може не стати, а всі мерзавці підуть у чекісти.

—o—

Дрібничковість. — Мама кажуть, що в тісточку, яке вчора тут у вас купили, була муха.

— Скажи, щоби принесли муху, а я заміняю її на родзинок.

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПІТСБУРГ І ОКОЛИЦЯ ЗАМІРЯЄ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ-ПІКНІК В КЕННИВУД ПАРКУ НА 29 ЛИПНЯ, Ц. Р.

Щоби показати другим народам, що ми не гірші за них, а ще жиємо і хочемо жити і маємо право жити, отож просимо усіх українських організацій і парохій взяти участь в тім ділі і прислати своїх делегатів на день 24 квітня, ц. р. на 7 год. вечером, на 7 вулицю і Карсон, Пітсбург, Па., щоби порадитися дальше і ухвалити на яку ціль мавби піти дохід, який буде. — Парк вже замовлений і всі заходи пороблено, що треба до того, тільки треба порадитися усім, без ріжниці партій або віри, усі взагалі хто називаєсь Українцем і у него українське серце беться, нехай возьме участь в тім нашім святі.

ЗА ТИЧАСОВИЙ КОМІТЕТ:

Іван Пужак, голова;
Мих. Майнош, касієр;
Іван Ґуретяк, секретар;
Роман Романчук;
Мих. Юрків.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.